

Cách Nào Biết Được Ngày TẾT Trên Một Bản Dương Lịch

Các bạn thường gặp trường hợp là khi không có một bản Âm Lịch (AL) trước mắt mà chỉ có một bản Dương Lịch (DL), thì làm sao biết được ngày TẾT lọt vào ngày nào trên Dương lịch? Đây là cách rất giản dị, nhưng đúng với khoa học thiên văn, để trả lời câu hỏi đó.

Ngày TẾT Âm lịch của chúng ta phải hợp đúng hai điều kiện:

1/. Ngày TẾT phải là một ngày đầu tháng Âm lịch, tức là một ngày không có trăng.

2/. Ngày đó phải đúng vào, hoặc gần hơn hết, đối với ngày đầu của mùa Xuân trong năm thời tiết, theo quy tắc của Âm lịch.

Trên các bản Dương lịch các nhà buôn biểu hoặc bán trên thị trường vào khoảng cuối năm, nhất là các quyển Dương lịch cỡ nhỏ để “bỏ túi”, thường có ghi các tuần trăng bằng một vòng tròn. Ngày không trăng, một vòng tròn đen và ngày trăng tròn, bằng một vòng tròn trắng. Các bản Dương lịch đó thường không có ghi ngày nào là ngày đầu mùa Xuân. Nhưng chúng ta biết được là các Dương lịch, từ năm 1582 Công nguyên trở đi, sau khi được Giáo hoàng Grégoire XIII điều chỉnh, theo rất đúng năm thời tiết. Năm nào ngày **Giữa** không phải ngày **Đầu** mùa Xuân cũng lọt vào ngày 23 tháng 03 Dương lịch (ngày Equinoxe de Printemps, Hán tự gọi là ngày Xuân Phân). Như vậy, ngày đầu mùa Xuân sẽ lọt vào khoảng 45 ngày trước ngày Xuân Phân. Mùa Xuân dài 90 ngày.

Tuy nhiên, đếm 45 ngày trên một bản lịch khá phiền phức. Giản dị hơn, sau khi ghi nhận ra điểm căn cứ, Ngày Xuân Phân 23 tháng 03 Dương lịch, xin bạn tìm các

ngày không trăng trước đó, tức là những ngày có ghi một vòng tròn đen. Ngày TẾT sẽ là ngày không trăng thứ hai trước ngày 23 tháng 03 Dương lịch, vì đi trước ngày Xuân Phân, trên dưới, vào khoảng 45 ngày.

Thí dụ, tìm ngày TẾT năm 2000 Dương lịch (Canh Thìn), đầu Thiên Niên kỷ sắp tới. Xin bạn theo thủ tục sau đây:

- Ngày Xuân Phân (Exquinoxe de Printemps) năm 2000 Dương lịch lọt vào ngày thứ năm 23 tháng 03, năm 2000.
- Các ngày không trăng trước đó là: ngày 06 tháng 03 Dương lịch, ngày 05 tháng 02 Dương lịch, ngày 06 tháng 01 Dương lịch.v.v...
- Vậy ngày TẾT năm 2000 Dương lịch (Canh Thìn) sẽ lọt vào ngày thứ Bảy 05 tháng 02 Dương lịch.

Ghi chú: Cách tính ngày TẾT trên đây đã được cố GS. Hoàng Xuân Hãn trình bày trong quyển tựa “Lịch và Lịch Việt Nam”, tập san Khoa Học Xã Hội, 16 rue du Petit Musc, 75004 Paris, 1982.

Giáo sư Hoàng Xuân Hãn lấy ngày Đông Chí (Solstice d’Hiver) năm trước để làm điểm căn cứ để tính ngày TẾT cho năm sau. Như vậy cần phải có 2 bản Dương lịch của 2 năm kế tiếp. Để được giản tiện hơn, tôi đã uyển chuyển lấy ngày Xuân Phân (Exquinoxe de printemps) thay cho ngày Đông Chí (Solstice d’Hiver), để làm điểm căn cứ. Như vậy, chỉ cần có một bản Dương lịch của một năm mà thôi.

Trần Lê Quang